

Respons

Marokko: Militærtjeneste

Problemstilling/spørsmål:

- Generelt om militærtjeneste i Marokko

Innledning

Responsen bygger på offentlige kilder og redegjør kort for militærtjeneste i Marokko. Mer utfyllende informasjon finnes i kildelisten.

Marokkos væpnede styrker

De væpnede styrker (*Forces Armées Royales – FAR*) er direkte underlagt Marokkos statsoverhode og øverstkommanderende for de væpnede styrker, kong Mohammed VI.

Obligatorisk verneplikt ble avskaffet i Marokko 31. august 2006 (Immigration and Refugee Board of Canada 2007; Reuters 2006; Chebatoris 2007). Etter 31. august ble militærtjeneste basert på frivillighet og soldatene ansett som lønnede statstjenestemenn (War Resisters' International 2007).

Avskaffelse av verneplikten skal ha hatt sammenheng med at islamske fundamentaltister hadde lyktes med å infiltrere politiet og hæren, selv om dette ble tilbakevist fra offisielt politisk hold. Sommeren 2006 slo politiet til mot den islamistiske gruppen Ansar al-Mehdi og arresterte en rekke medlemmer i flere byer. Ifølge Matthew Chebatoris (2007) og John Thorne (2006) hadde gruppen rekruttert medlemmer fra ulike samfunnslag, og besto blant annet av folk involvert i narkotikaomsetning, selvstendig næringsdrivende, ektefeller til piloter i Air Maroc og soldater.

Verneplikt før avskaffelsen i 2006

Før 31. august 2006 var det etter loven alminnelig verneplikt for alle menn mellom 19 og 30 år. Tjenestetiden var formelt sett 18 måneder, i praksis tjenestegjorde mange i ca. 1 år. Kvinner kunne gjøre tjeneste på frivillig basis. Reservister kunne bli innkalt frem til fylte 50 år (Immigration and Refugee Board of Canada 2007; War Resisters' International 1998).

Praksis

I praksis ble ikke loven tilstrekkelig håndhevet på grunn av begrensede offentlige ressurser. I tillegg hadde hæren flere frivillige enn den kunne håndtere (Immigration and Refugee Board of Canada 2007).

Ifølge War Resisters' International (1998) syntes unge menn fra urbane strøk i større grad å bli innkalt fordi disse ble antatt å ha mer utdanning enn menn fra rurale strøk. Ettersom hæren ikke hadde problemer med å rekruttere frivillige, syntes det som om myndighetene heller ikke aktivt forsøkte å finne vernepliktige som unndro seg.

Verneplikt ga dessuten mulighet til sosial mobilitet og fast inntekt. Høy arbeidsløshet blant unge menn bidro til at flertallet av vernepliktige gikk inn i tjenesten tilsynelatende frivillig. De tjenestegjorde på kontrakt og tjente ca. 200 USD pr. måned (i 1998). Etter å ha tjenestegjort i 18 måneder ble mange værende i det militære. Å gå inn i hæren var så populært at bare 1 av 60 frivillige ble akseptert. Det var også indikasjoner på at myndighetene i sterk grad oppfordret ungdom under 18 år i Sør-Marokko og Vest-Sahara til å verve seg til hæren.

Marokko har, i likhet med de øvrige arabiske land, en stor og ung befolkning. War Resisters' International (1998) anslo at det i befolkning var ca. 300 000 nye vernepliktige pr. år. Matthew Chebatoris skrev i sin artikkel fra 2007 at antallet var mer enn 350 000 pr. år. Antallet frivillige i tidligere vernepliktig alder som da gjorde tjeneste i hæren var imidlertid mellom 75 000 og 100 000.

Unntak fra alminnelig verneplikt

Ettersom loven om verneplikt ikke ble håndhevet fullt ut før 31. august 2006, hadde de med ressurser mulighet til å kjøpe seg fri, og studenter kunne forlenge studiene for på den måten å unngå tjenesten (Immigration and Refugee Board of Canada 2007).

Det var ikke anledning til å søke om fritak av samvittighetsgrunner, men i praksis var det mulig å få godkjent en form for siviltjeneste i mindre utviklede områder av landet istedenfor militærtjeneste. Også studenter som var ferdig med utdannelsen kunne søke om å gjøre en form for siviltjeneste i statlig virksomhet i to år. Ifølge War Resisters' International (1998) fikk ca. 4000 tillatelse til å gjøre denne type tjeneste hvert år.

Imidlertid, når en marokkansk mann søkte om pass ble hans militære bakgrunn sjekket. De som ikke hadde avtjent verneplikt ville ha problemer med å få utstedt pass. Hvis de søkte jobb i offentlig forvaltning, ville de bare bli ansatt etter at Innenriksdepartementet (Ministry of Internal Affairs) hadde gitt en erklæring om fritak fra verneplikten (War Resisters' International 1998).

Unndragelse av verneplikt

En vernepliktig som nektet å utføre tjenesten risikerte straff eller bot. Normalt ble boten satt til en sum tilsvarende 150 KAD. En vernepliktig som ble funnet skyldig i unndragelse risikerte fengsel i mellom åtte dager og en måned (Immigration and Refugee Board of Canada 2007). Ifølge War Resisters' International (1998) kunne unndragelse av verneplikt i fredstid straffes med fengsel fra en måned til ett år, og fra to til ti år i krigstid.

Respons **Marokko: Militærtjeneste**

Desertering

Desertører kunne straffes med lange fengselsstraffer eller dødsstraff, avhengig av sakens alvor og art samt individuelle omstendigheter.

Desertering kunne medføre fengsel i mellom seks måneder og tre år i fredstid, og mellom fem og tjue år i krigstid. Desertering med konspirasjon, dvs. desertering som involverte to eller flere soldater, kunne under noen omstendigheter føre til dødsstraff (Immigration and Refugee Board of Canada 2007; War Resisters' International 1998).

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet, Utlendingsnemnda og Justis- og politidepartementet til enhver tid har behov for kunnskap om for å kunne løse sine oppgaver. Landinfos rapporter og temanotater er basert på opplysninger fra både offentlige og ikke offentlige kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder. Kilder som av ulike grunner ikke ønsker å bli offentliggjort, er ikke nevnt ved navn.

En respons er et svar på konkrete spørsmål og problemstillinger som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo. Responser er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema eller et spørsmål, men skal gi svar på de konkrete spørsmålene som er stilt, og ellers inneholde det som til enhver tid trengs av bakgrunnsinformasjon.

Opplysningene som blir lagt fram i responsene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som responsene omhandler.

Referanser

- Chebatoris, M. (2007, 21. februar). Islamist Infiltration of the Moroccan Armed Forces. *Terrorism Monitor*, 5(3). Tilgjengelig fra http://www.jamestown.org/single/?no_cache=1&tx_ttnews%5Btt_news%5D=1016 [lastet ned 18. januar 2011]
- Immigration and Refugee Board of Canada (2007, 31. oktober). *Morocco: Whether military service is compulsory for men in Morocco; whether all persons of age receive a call-up notice; penalties imposed upon those who refuse to enlist; whether persons who refuse to serve are prosecuted (2004-2007)*. Ottawa: Immigration and Refugee Board of Canada. Tilgjengelig via Refworld <http://www.unhcr.org/refworld/docid/47d6546223.html> [lastet ned 18. januar 2011]
- Reuters (2006, 30. november). Morocco Scraps Mandatory Military Service. *Reuters*. Tilgjengelig via The Epoch Times <http://en.epochtimes.com/news/6-11-30/48792.html> [lastet ned 18. januar 2011]
- Thorne, J. (2006, 29. september). Extremist Islam May Be Rising in Morocco. *The Washington Post*. Tilgjengelig fra <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2006/09/29/AR2006092900750.html> [lastet ned 18. januar 2011]
- War Resisters' International (2007, 1. januar). *Morocco to abolish conscription*. London: War Resisters' International. Tilgjengelig fra <http://wri-irg.org/node/1003> [lastet ned 18. januar 2011]

Respons **Marokko: Militærtjeneste**

- War Resisters' International (1998, 23. juni). *Country report and updates: Morocco*. London: War Resisters' International. Tilgjengelig fra http://wri-irg.org/programmes/world_survey/country_report/en/Morocco [lastet ned 18. januar 2011]

© Landinfo 2011

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.